

זמנים לשבת קודש

הדלקת הנרות	4.00
חצות היום הלילה	11.33
עלות השחר	4.51
נין החכה	6.26
סוף זמן קריש	8.58 - 8.11
סוף זמן תפילה	9.50
שקיעת החמה	4.40
מוצאי שבת	5.54

דמיתה לתמר

גיליון ק"צ - שנה ו' - ישיבת חנוכה תש"ע

התאחדות אברכים "ויואל משה" ד' סאטמאר

נתייחד ע"י כ"ק מרן ורה"ק זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן רבינו שליט"א
בעה"ק ירושלים הובכ"א

מגיד תעלומה

בנס חנוכה חל יום א' בשבת

כ"ז אמרתי דרך השערה ע"פ פלפול שחל בשבת ובימינו בספרים וראיתי בסדר הדורות דה"ב בשנת ג"א תרכ"א או תרכ"ב ובצמח דוד כ' בפשיטות שה' בשנת ג"א תרכ"ב ולפי חשבון המולדות ה' מולד תשרי בשבת א' תשפ"ב וה' ר"ה בשבת וכן כ"ה כסלו בשבת וכו' שכוונתי לאמת וזה פלא.

(אור תורה)

פק השמן שמצאו היה מני סוכה

מעולם לא הבנתי דעתו של כהן גדול שהיה לו פך שמן טמון בקרקע, למה עשה זאת, גם שעלטה על לב חשמונאים לבדוק ולחפש אחר איזה חליטת שמן טהור וכו', מתוך הלחץ זו הדחק, יהיה לי לאחידור מה שכבר הבאתי דברי קדושים באמרם שימי אלול וגמר החתימה עם מסירת הפתקין עד ח' חנוכה נמשכים ועולים, מפעלים עם ימי חנוכה כיום הזכרון לעורר פקידת עקרות, וכתקיעת שופר להבאי ישועה ורחמים וכו'... וככל ששמרו (סוכה ז') שהיו תולין כוסות שמנים וייגנו לבני סוכה, ועוד אמרו (שם מה) אחר שגמר מלאכול בשביעי היו מורידין הכלים הנאותים מסוכה, ואף גם זאת ידענו שחסידים ואנשי מעשה מטמינים השמן מני סוכה למצות הדלקת נר חנוכה, לכן בודאי מודים כי גם הכהן גדול כוסות משרדי עם, רגיל היה להטמין פך שמן מני סוכה שלו, ימי סוכות, חמה מימי החתימה ומסירת הפתקין, ולזכר זה היה חתום הפך שמן בחותמו, לסימן כי הפך זה מני סוכה ומיום החותם בא, וביום גמר החותם שהיה אחר חודש כסלו וכו', וכיון שנודעת זאת היינו דאמרי בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, כי יותר מזה לא היה לו לכהן גדול לבני סוכה שהיה מונח בחותמו לזכר החותם בימי שמונה ויש להאריך יותר ודו"ק.

(רמבי"א, אלוף, להאריך רבי שלמה זמניץ זצ"ל)

י"ל דמיתת היונים היה ע"י שירה

ונראה ליישב עפ"י דמיתאמרא משמיה דהר"ק הר"ב ר' שמעלקא מקלשבורג זי"ע דמבואר בגמ' דכאשר צר סנחריב על ירושלים, גילה המלך את אוניהם של חיל אשור בעת שאמרו מלאכי השרת שירה, ומגדול מתיקות השירה יצאה נפשם ומתו, וכדבר הזה היה בעת אשר רדפו מצרים אחר בני ישראל רצו מלאכ"ש לומר שירה ע"ד שעשו בחיל אשור ומתוך כך ימותו המצרים, אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעין בים, דהיינו שהמצרים טבעו את מעשי ידי של הקב"ה בים, ומגיע להם מדה כנגד מדה שיבעו גם הם בים, ואתם רוצים להמית בשירה, עת"ד הנחמדים. ובכן מקום יש לומר שגם כאן בהיוונים השמיע הקב"ה לאזנם שירת המלאכים וע"ז מתו, ובהו היתה מסירת גבורים ביד חלשים, הגם שגם הם רצו להרוג את בנ"ה והו"ל להיות ע"ד מעשי ידי טובעין בים, עכ"ל למעשה בפועל לא הרגו איש בגוף, ע"כ שפיר מתו בשירת המלאכים.

(כ"ק מרן רבינו שליט"א ת"ש)

מילי מעלייתא

ענותנותו של יוסף

ואת כל אשר עושים שם הוא ה' עושה. ונראה עפ"י שידוע מרבינו הבעשט"ק זי"ע שראה פע"א לאחר שחילל את השבת, התחיל לפשפש במעשיו אם הוא ג"כ ח"ו חילל את השבת. כי אם אדם רואה שחבירו עושה עבירה חלילה, בוודאי זה האדם הרואה עשה ג"כ עבירה כזו. והוא בהשגחה פרטית, שיוכיח הרואה את חטאו ויעשה תשובה ואלמלא ה' נקי לגמרי מן אותו החטא, לא ה' רואה גם אצל חבירו חטא זה והוכיח עצמו ששמע פע"א זילותא דת"ח ולא מיחה. ולפ"ד הוזה"ק ת"ח נקרא שבת, וא"כ מי שאינו חושש לכבוד ת"ח, הוא בכלל מחלל שבת, ולכן הראו לו מן השמים שחבירו חילל שבת עכד"ק. וז"ש ואת כל אשר עושים שם, הוא היה עושה ר"ל שהתחיל לפשפש במעשיו ולעשות תשובה ע"ז מגדול ענותנותו.

זר וזה

מה ה' סברת יהודה

ויאמר יהודה מה בצע כי נהרגו את אחינו וכסינו את דמו לכו ונמכרו לישמעאלים. להבין זה הפסוק י"ל כן, דהנה קשה אמאי לא ידע יעקב ברוח"ק שיוסף חי ואחיו מכרו אותו למצרים. הוא מפני שאי' בגמ' שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה ויעקב ה' מתאבל על יוסף לכן לא נחה עליו רוח"ק ולא ידע. וטעם מפני מה ה' יעקב מתאבל תמיד ולא קבל עליו תנחומים, הוא מפני שאחז"ל כי גזירה נגזרה על המת שישתכח מן הלב ולא על החי, ולכן לא ה' יכול לקבל עליו תנחומים וה' מתאבל תמיד. וז"ש יהודה לאחיו מה בצע כי נהרגו את אחינו אם באמת נהרגו אותו וכסינו את דמו בתמי', האם נוכל לכסות את דמו לאמור דינו לא שפכו את הדם הזה הלא אם יוסף יהי מת אז יקבל יעקב תנחומין ויתודע ברוח קדשו כי אנחנו הרגנו אותו, לכן איננו צריכים עצה יותר טובה לכו ונמכרו לישמעאלים ויהי יוסף חי ולא יקבל אבינו תנחומין כי על חי אין מקבלין תנחומין, ויהי מתאבל תמיד ולא יוכל לשרות עליו רוח"ק ולא ידע לעולם שאנחנו מכרנו אותו.

מאיר ענין חכמים, מהודאד תניא

פחדו של יעקב

כי ארר אל בני אבל שאלה. ובאונקלוס, ארי איחוס על ברי "כד אבילא" דלכא' אינו מכוון זה בפסוק, אולם נראה דהפי' הוא, דהרי יוסף היה שטנו של עשו, (ע"פ בפרש"י בתחלת הפרשה), ועשו אמר יקרב ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי, אמנם כ"ז שיוסף היה חי, לא היה ליעקב שום מורא מעשיו, שיוסף היה שטנו שהוא (יוסף) היה להבה, אבל אם יוסף מת, שוב חזר המורא, שכאשר יגיע ימי הסתלקות יצחק אביו, אז יקום עשו ויהרגו אותו, כיון שאין לו השטן לנגדו למנעו, וזה שמפרש התרגום, כי ארר אל בני (היינו ע"י מיתת בני) "אבל" ושפיר פירש התרגום שאמר "כד אבילא" כלומר כשהיה אבל על יצחק (או ארר שאלה) שיקום עשו ויהרגני חלילה, וא"ש.

אגרות שפירין בשם הרה"ק רמ"ל מסרייזוב זצ"ל

סדר הלימוד לפ"ר מקץ - מסכת יומא						
יום	א	ב	ג	ד	ה	ו
דף	כט.	כט.	ל.	ל.	לא.	הזרה

מענינא דיומא

ההסתכלות בגרות חנוכה

משפיע יראת שמים

והנה נרות חנוכה שלא ניתנו להשתמש בהם, אלא לראותן בלבד, הוא שעי' הראיה באור המצוה, יתקן כח הראיה שבאדם, ונזכה על ידם לבוא לראיה, כי יראה אותיות ראייה, כי כתיב (י"ט לא ה') ואנכי הסתר אסתיר את פני כו', כביכול כמו שנסתרת את עצמו שחבירו לא יראה אותו, וכשרוצין לחפש דבר הגנו מחפשיין בבר, כנ"ש (פס"א י"ב) אחפש את ירושלים בנרות, וכמשאחז"ל בנס' פסחים (י"ב ע"ב) שחפשו הוא בבר, וע"ז אור הנר דחנוכה מחפשיין יראתו ית"ש, כי כתיב (משל ב' ז') אם תבקשה כנסך וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' וז"ש (ישעי' נד' טו) באורים כבדו את ה' כבדו גימ' לב, שעי' האור שלכבוד ה', כמו נר חנוכה שאין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד, כדי להודות ולהלל לשמוך הגדול עליו ומובינים גדול כבודו ית"ש וגדול טובותיו עליו בניסיו ונפלאותיו, בא יראת שמים ללב. זרע קודש

מחשיך בחינת קדושה

וענין ראותן הוא בשביל שעל ידי שרואה אדם ומביט בגרות של מצוה שהן קודש, מחשיך על עצמו בחינת קדושה, ומה מוכיח כח הרע והקליפה שבו, זה ענין מצות שלש פעמים בשנה יראה כל זמור וגו' (שמות כג' י"א) כתיב יראה וקריין יראה (ראה תניגה ב' ע"א) וכן מצות קבלת פני רבו ברגל היינו על ידי הראיה שואב קדושה לעצמו ומכניע הרע שבו.

חצי שעה בכל לילה נחשב לנו יום

ויתכן כי נצינו שדבר הנקבה ביגיעה רבה לזמן מרחבה, ופעמים כאשר הזמן מנסוג ומוכשר לכך יראה אותו דבר עצמו מושג בזמן מועט מוחמת גדולת הזמן, ואפ"ל כי אמנם בשאר ימות השנה יש צורך בזמן של ארבעים ימים כמו שכתוב בצעטיל קטן של הרה"ק ר' אלימלך זי"ע אך בימי החנוכה שהארתן גדולה מאוד סגי בזמן מועט, ויתכן ליישב בדרך זה קושיות ב"י אמתא קבעו חנוכה לשמונה ימים והלא חס לא היה אלא שבוע ימים, אלא ידוע מה שכתב ק"ו הדברי חיים בשם הרה"ק מראפשיץ זי"ע, "קבלתי ממורי כי העיקר בחנוכה הוא הסתכלות על הגרנות", והנה זמן הדלקת הנרות היא משך חצי שעה, כדמסק בגמרא משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק וכו', וכשתצרך חצי שעה במשך ח' ימי חנוכה נמצא זמן של ד' שעות, ויתכן לומר שכ"כ גדול ימי החנוכה עד שד' שעות יחשבו כמספר של ארבעים יום, וכשם שבשאר ימי השנה צריכין ארבעים ימים לשבר את הטבע סגי בחנוכה ארבעה שעות, ומעתה י"ל דעל כן קבעו חז"ל שמונה ימים לצד שסגולת נר חנוכה הוא לשבר את הטבע של רגל דהיינו מי שהוא משרש והורגל החטא עד שהרגל משה טבע, וא"כ אינו לא היו קובעים אלא ז' ימים לא היתה נשלמת הכוונה דיש צורך בד' שעות חצי שעה בכל לילה כנגד מ' יום כדי לשבר את הטבע ומישיב קושיות הבר'.

ברך משה

מתוך המסגרים שנשתרש בכל תפוצות ישראל מדור דור, מציאים את מסגרי עתיק יומין למר בשעת הדלקת נרות חנוכה את המסגרים 'הנרות הללו' אנו מדליקים, מקור למסגרי זה קדמון הוא במסגרת ספרים שנחבר בתקופת הגאונים, וז'ל בפ"כ וכיצד מברכין בימי ראשון המדליק מברך שלש וכו' בא"י אקב"ו להדליק נר, ואומר הנרות האלו אנו מדליקין על הישועות ועל הנפלאות אשר עשית לאבותינו ע"י כהניך הקדוש וכל מצות שמצאנו ימי חנוכה הנחת האל קדוש ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד, כדי להודות ולהלל לשמך על נפלאותיך ועל יסודך ועל ישיעתך, בא"י שהחיינו, ואמר שבעה נסים וכו'.

בתשובתו של מהר"ם מחטנבורג גם מחבר אותו מנהג הוא לך לש"ק: גרסי' במס' סופרים המדליק נר חנוכה אחר שהדליק אומר הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו ע"י כהניך הקדוש וכל מצות שמצאנו ימי חנוכה הנחת האל קדוש וכו'.

ואכן מעיד רבינו הרא"ש (פ"ב תשנ"ט ס"ח) ושמעתי שרבינו מאיר ז"ל היה אומר אותו בשם המהר"ם מובא מהגה' גם אצל שאר תלמידיו וביניהם המדרי, התשוב' קטן, רבינו יוחנן ושו"ע, וכן נקט לדינא בנו הטור בסי' תרע"ג. וכן האבודרהם תלמידו של הטור סידר אמירה זו בספרו בסדר תפילת חנוכה, גם מן המחבר (ס' תרע"ז ס"ח) קובע כן לדינא אחר שהדליק אומר הנרות הללו וכו'.

נוסח הנרות הללו

בספרי הראשונים והאחרונים נמצאו כמה שינויים בנוסחאות המדוקות של 'הנרות הללו' וכל אחד מעתיק נוסח שונה משלו, אחד מהנוסחאות הוא מהגאון מהר"ם הכותב בתשובה זו נוסחה הנחות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו ע"י כהניך הקדוש וכל שמצאנו ימי חנוכה הנחת האל קדוש וכו' ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד כדי להודות לשמך על נפלאותיך ועל יסודך ועל ישיעתך, לא תשנה ולא תוסיף ולא תרע, והטעם מפורש וסימן ל"ו תיבות לבד הנרות הללו כאלו אמר הנרות הללו ל"ו הם, עכ"ל.

והעיר תלמידו המטה משה (ו'א את תקפ"א): ויש חסרון בספרו וצריך להיות לבד 'הנחות הללו' אנו מדליקין דאל"ה אין החשבון מכוון וכו' עד שמצאתי בספרי דפוס מור"ז ל"ו וישם לא היה כתוב על הנסים ועל הנפלאות רק על הנסים והנפלאות וכו' ושמחתי כמצא שאל"ר. אולם האליה רבה בספרו (א"ת ח) תמה על זה תמיה רבת: ותנחמי שזהו וודאי טעות הוא דא"כ נאמר על התשועות ונסים ונפלאות, ועוד שראיתי במס' סופרים והל"מ והרא"ש וטור שכתבו ועל הנפלאות אלא לנע"ד דהיבנת' הן ט"ס הוא, וצ"ל הנחות הללו קדוש ואין וכו'. ובמחצית השקל ס"ב עוד ליישב קשיא ה"ל דשתי תיבות הנחות הללו השניה ג"כ אינו מן המנין ואז החשבון מסוון.

מ"ד תיבות כמספר הנרות עם השמישים

עוד כתוב המטה משה: ונסח הרא"ש הוא מ"ד תיבות כמספר נרות עם השמישים, וגם ע"ז תמה אליה רבה ומוסיק בס' שכייתו על ל"ו תיבות וכן הלכה, גם התנאי בסידור העתיק נוסח של מ"ד תיבות, ובספר שער השלל (ס' סדור התנאי פמ"ז א"ת ד') העלה הג"ר אברהם ז"ל לאואט ז"ל סברא חדשה לצרף טעם נוסח זה עם נוסחת רש"ל עיי"ש באריכות ודפח"ת, ובס' דור יעב"ץ מעתיק נוסח שונה של מ"ח תיבות.

זמן אמירת הנרות הללו

הנה ממשמעותו של הלשון המובא במס' סופרים נראה שאומרים אותו קודם ההדלקה בין שתי הברכות.

וכ"ה בספר מנהגים שכן דעתו של הגאון מהר"א טירנא ז"ל, וכן הבין הקרבן נתנאל מדבריו אולם הוא חולק עליו וכו': משמע שמקדים חזו זה לברכת שבעה נסים ואין אנו נוהגין כן.

גם הפרי חדש (ס' תרע"ז ס"ח) תמה ע"ז ובין הדברים כותב ואינו מחזור להפסיק בברכות, אלא אחר כל הברכות יאמר אותו וכן אנו נוהגים.

וכפי הנראה מתשובתו של מהר"ם מחטנבורג משמע שדעתו הוא ג"כ לאמרו אחר כל הברכות וכן ס' ל' לטור, שהיה להם גירסא שונה במס' סופרים וכה הוא גירסתו: גרסין במס' סופרים המדליק אחר שהדליק אומר הנרות הללו.

אמנם גם לשיטתם של אלו שמן אמירתו הוא לאחר ההדלקה, מ"מ מצונו בתשובת מהר"ם (ס' פ"ה) שכותב ומיד אחר גמר הדלקת הנר הראשון שהוא עיקר יאמר הנרות הללו, וגמור ההדלקות בשוד שאומר הנרות וכו'.

אלם הגאון בעל חוות יאיר השיג על המהר"ם לוכ"ד בספרו מקור חיים (ס' תרע"ז): מה שכתב מהר"ם ל' שיאמרו תיכף אחר הדלקת נר הראשון, ומה סברתו, ושלא נהירא לענ"ד. וכן הגאון בעל פרי מגדים תמה ע"ז: ומ"מ צ"ע דהא בין הברכה והדלקת נר ראשון אסור להפסיק ולומר הנרות הללו, א"כ ל' דהברכה על כל הנחות קאי, ולמה יפסיק בין הברכה להדלקת שאר הנרות, ומסיים שם: ומ"מ הא וודאי אחר גמר כל הל' ברכות והדלקת נר ראשון הוא שיאמר הנרות, ואי העני לא ראיתי לנהוג כן, וז"ו אין לומר נגד מאורן של ישראל מהר"ם ל' דל, ומ"מ מי שנהג ואמר אחר הנחות הללו לאחר שהדליק הכל נמי ש"ד וצ"ע עכ"ל. ואכן המאמר מדרי' הורה כן להלכה, וכן משמע ממש"כ הרה"ק התנאי בסידור: ואחר שידליק הנחות יאמר זה.

גם הרה"ק מהרצ"א מדינת זצ"ל מסיק כן להלכה בספרו חידושי מהרצ"א בפסקי הלכות שלו: נחות חנוכה אין להפסיק בהן, ונראה דגם הנחות הללו לא יאמר עד גמר ההדלקה. וכן היה נוהג נכדו הרה"ק בעל מנחת אלעזר ממנוקאטש זצ"ל לומר הנחות הללו לאחר הנחת השמש במקומו.

להודות ולהלל

סדר הזמירות והמזמורים להדלקת נר חנוכה

מעוז צור ישיעתי

מלבד המסגרי הקדמון לומר הנחות הללו כאמור, נהגו עוד בכל תפוצות ישראל להוסיף בשיירות ותשבחות אצל הדלקת נרות חנוכה. וכן כותב בעל יסוד ויורשו העבודה בספרו (שער י"ב פ"א): וראוי להאריך בשיירות ופיוטים עד משך חצי שעה עכ"ל. אחד הפיוטים מה שנהגו בכל תפוצות ישראל ובכל קהלות הקדושות הוא למר הפיוט 'מעוז צור', פיוט זה ענינו לספר על צרות ישראל במשך כל הדורות החל מגלות מצרים ועד גלות יוון, וישננו מכל אלה ותקוותיך שכמו"כ נצול גם מגלות אדום.

הבית הראשון, הוא בקשה על בנין ביהמ"ק – תיכון בית תפלתו ושם תודה טובה, השני – על גלות מצרים, השלישי – על גלות בבל, הרביעי – צרות המן האגגי, החמישי – על גלות צרת מלכות יוון וסיפור נס חנוכה, והבית השישי האחרון, הוא בקשה להינצל ממלכות אדום הרשעה, ולהיגאל גאולה שלמה – דחה אדמון בצל צלמון הקם לנו חנה שבעה.

בספר מקור חיים להגאון בעל חוות יאיר (ס' תרע"ז) כותב מצאתי כתוב, מאחר שהשיר של מעוז צור אינו קאי רק על ג' מלכות בבל מיד יוון, אבל מלכות הרביעי אדום ושמעאל לא נזכר בו כלום, ע"כ התקינו חזונו המדברים על גאולה מגלות הזה שיאמר אחר השיר מעוז צור, בניגון מעוז צור.

ומרבית הרמ"א מובא להוסיף בפיוט של מעוז צור עוד חרוז והוא: משלם היית ישיע, כבוד ומרים ראשי, שמע נא קול שועי, מלכי ואלקי קדושי, העבר חטאי ופשעי, גם בגלות הרביעי, חזק ישראל, ותכניע ושמעאל, ומאדום תפדה נפשי, ע"כ.

ויהי נועם – יושב בסת

בקרב קהלות ישראל, ובפרט בקרב תלמידי הבעש"ט הצועדים בעקבי החסידות, נוהגים למר מיד אחר הדלקת הנרות פסוק: 'ויהי נועם' ו'ישיב בסת' הנקרא 'שיר של פגעים'.

משה זה וסגולתו מובא בשם רבינו הבעש"ט ז"ע על ע"ז תלמידו, והוא בסידור עם כוונת האריז"ל של הרה"ק רבי שבתי מראשקוב זצ"ל וכה כותב: סגולה מהרמב"ן שיאמר ויהי נועם וכו' כל תיבה ד' פעמים.

אחר הדלקת נרות וטוב מאד, ובשם מורי ריב"ש [הבעש"ט] נר"ו לאמר ד"פ ויהי נועם יושב בסת כפשוטו, והיה נוהג למר ג' בימים נוראים ובכל עת צרה שלא תבוא, ויכתוב ב' נוני עכ"ד.

על דברי הסידור רבי שבתי כותב הרה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ע דמשמע מדבריו שצ"ל כל תיבה ותיבה ד"פ בפל"ע, ומתנמה ע"ז בספרו דברי תורה (מהדורא א' את ל"ט) וז"ל: אגב ארשם מה שנפלאות בעיני משלם איך יתכן לומר השמות ד"פ כל שם ד"פ באמצע הפסוק בידו וצ"ע, ע"כ אולם בהערה מכת"ק כותב להחיר למר כן עיי"ש באריכות.

גם בספר זמירה מובא סגולה זו, ומלשונן הק' חזאים אנו עד כמה גדולה מעלת אמירתה, והא לך לשונן: סגולה לשמירה מעלה כל השנה שיאמר בחנוכה כל לילה אחר הדלקת הנחות ד"פ ויהי נועם.

בספר זכר דוד (מאמר ג' לחסיד פ"ק צ"א) להגאון ר' דוד זצ"ל אב"ד מדינא מביא סגולה קדמונית זו בשם ספר אמתחת בנימין: וסגולה ג"כ בל"פ שידליק בכל לילה שיאמר אח"כ למנצח בנגינתו וכו' ושיר של פגעים ג"פ והואמרו ד"פ בכל לילה מובטח שינצל מכל מיני ליסטים ואויבים ומקטרגים בזה השנה.

מזמור שיר תנוכת הבית

עוד נהגו הרוב המקומות למר את מזמור ל' בספר תהילים 'מזמור שיר חנוכה הבית', כדאיתא בספר אמרי פנחס (ענין למד הורה את פ"ה) שתקא לאחד מגזלי תלמידי הרה"ק רבי פנחס מקארין ז"ע ה"ה הרה"ק רבי זאב מבלטע זצ"ל שכתבו בו: בשעת הדלקת נר חנוכה אומרים מזמור שיר חנוכה, ויותר חיוב מלאמר ד"פ ויהי נועם.

בטעמא דמלתא לאומרו בלילות חנוכה נמנו ונשנו טעמים וטעמים שונים, אמנם הטעם הפשוט הוא באשר שמזמור זה הועיד דוד המלך בשעת לחנוכה בנין ביהמ"ק ביד שלמה בנו שכשיבנה יאמר על שמו בחנוכה, ולכן אומרים אותו בחנוכה מפני שחנוכה הבית היתה בחנוכה.

טעם נוסף מובא בספר עוללות אפרים וז": כל המזמור הזה קשה להבינו על החינוך שהיה בימי שלמה כי לא היו ישראל בזמנים ההם בצורה כמו שייצג במזמור ההוא, אדרבה ישב כל איש מישראל תחת גפנו ותאנתו ואין שלום ואמת היה בימיו, ואם דוד אמוח על צאת עצמו מ"מ מה ראה על ככה לספר את כל אשר קרוה במזמור זה המדבר בחנוכה הבית, אך אמנם בוודאי ראה המשורר ויבא ידע מה מביא שבאחרית הימים יקום מלך עריץ וישלך משמים ארץ תפארת ישראל, ובימים ההם שק ואפר יצע לרבים, ואחר כל הצרות ההם יקום איש מזרע אהרן וירפא את מזבח ה' ההחם והיכל יוסד ויתחנך, ועל החינוך ההוא אמר 'אחממך' כי דליתני ולא שימחת אויבי ל', הם צרי ישראל שהיו שמחים לאידם בשת ההוא, ואח"כ אמר 'העלית מן שאל נפשי וגו' זמור לה' חסידיו כנדע שבשעת הצלחם צעקו כלם הודו לה' כי טוב ז"ש 'והודו לזכר קדשו', למען יזמרו וגו' הורה שימי חנוכה לא חוקמו כי אם להלל ולהודות ולא לימי משתה ושמחה ז"ש 'ה' אלקי לעולם אודך לא לחול במחולות של רשות.

למנצח בנגינת

מנהג נוסף שתקבל בחיבה יתירה הוא אמירת מזמור ס"ז שבתהילים 'למנצח בנגינת מזמור שיר מנהג זה מובא בסידור רבי שבתי, וכן הזכירו בידור ויורשו העבודה בין הממורים שאומרים אחר הדלקת הנחות.

גם בספר אמתחת בנימין מובא מנהג זה, וכה מצונו דבריו: וסגולה ג"כ בכל פעם שידליק בכל לילה שיאמר אח"כ למנצח בנגינת וגו'.

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

JERUSALEM

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

עיריית ירושלים • חובבי

20-22 YONAST • JERUSALEM • P.O.B. 58874 • ת.ד. 58874 • עיריית ירושלים • חובבי • 20-22 יונסט

כל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה הקב"ה ישלם שרם

בעבור עלינו סעודת ההודאה של כ"א סכלו בשבת אחים גם יחד
הננו להביע בזה בשער בני רבים ברכת תורה והוקרה, קדם הני אברכים מופלגים וחשובים,
בשמו הטוב בשרם אדיר להצלת המעמד, כא"ר חסדו הצלת המעמד, כא"ר חסדו הצלת המעמד, כא"ר חסדו הצלת המעמד

הרי **אליעזר דוב ענגל** היו

אשר סידר הסעודה לילי התלמוד תורה

☆☆☆

הרי **יואל יאקאב** היו

אשר עשה הפעל להצלת המעמד

☆☆☆

הרי **יואל גאלדבערגער** היו

אשר סידר את הבימידר לרגל המעמד

☆☆☆

הרי **יעקב משה שטערן** היו

הרי **מנחם יודא גרין** היו

הרי **שמואל יהודה מושקוביץ** היו

אשר כיבדו את ה בגיונם בשירה חומרה

☆☆☆

ההרי **יחזקאל שרגא בראך** שליט"א

אשר סידר הופעת הרבנים הגאון"צ שליט"א
וכן את בימת הכבוד

☆☆☆

הרי **גבריאל פעלבערבוים** היו

ואתו עמו

הרי **חיים זאב פייערעווערגער** היו

הרי **צבי ארי דאנבערג** היו

הרי **יודא ארי וויינבערגער** היו

הרי **יעקב בן ציון ווייס** היו

אשר סידרו באופן נעלה

הסעודה של מצוה גרוב פאר הודו

☆☆☆

אחרון אחרון חביב

הרה"ח **ר' שמואל ראטער** היו

חבר הנהלה

אשר הגדיל עשות לו לילות כימים למען הצלת המעמד

ישלם ה פעלם ותהא משיכורם שליטתם טאת א/ה, ובזכות פעילותם למען הכלל, וז"ל כר ברכות משיי' מעל.
וחסותו הגדול של מון ברה"ק ז"ע י"ן כד' התורנר בכל מ"ל ערמיטב, עמי ונחז לנאט גואל, בא"צ.

כ"ד אדר ה'תשנ"ה
הנהלת הקהילה

אתקינו סעודתא

עניני מאכלי שבת (כו)

מאכלי חנוכה

לאכול גבינה

ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות החשות, שלא קבעום למשתה ושמחה. הנה: ויש אומרים שיש קצת מצוה ברבוי הסעודות, משום דבאותן הימים היה חנוכה המזבח. ונוהגין לומר זמירות ושבחות בסעודות שמרבים בהם, ואז הוי סעודת מצוה. יש אומרים שיש לאכול גבינה חנוכה לפי שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב.

(שולחן ערוך סימן תרע"ט סעיף ב')

ביום סעודת בשר ובבילה סעודת חלב

הנה אצל רבינו [הרה"ק מצאט] ז"ל היה בחנוכה סדר כמו בחג הסוכות, ואכל בכל יום שני סעודות ביחד עם העולם, ביום סעודת בשר ובבילה סעודת חלב. (דרכי חיים, צאנו)

מאכלי חלב

[הרה"ק מהרצ"צ מבאבוב צ"ל] היה נוהג בכל לילה מלילות חנוכה לחלק לכל הציבור לחם ממורה בגבינה, וזכר לסעודת יהודית, לבד מליל ששי אור ליום ערב שבת קודש, שאז נמנע לחלק בעצמו, ונתן לאחר לחלוק, בנמקו כי זקינו הקדוש מצאנו ז"י הקפיד שלא לאכול גבינה בליל וביום ו' עש"ק, ע"כ אינו רוצה לתת בעצמו להמסוסים. (נזירות לעשר פטורא) והיה כמה פעמים אוכל ביום לסעודת צהרים מאכלי חלב דיקא לחנוכה. (דרכי חיים ושלים)

זכר למתן תורה

ע"פ הנ"ל תבין ג"כ מה שהביא מרן הרמ"א ז"ל בשולחן בשם הכלבו דנוהגין לאכול מאכלי חלב בחנוכה, ומהראוי להתבונן כי לא דבר ריק הוא, ואם הוא מפני שהאכילה יהודית את האויב מאכלי חלב לא במקרה נפל מעשה ניסים, ונראה לי על פני מה שכתבתי כמה פעמים, שהיוונים רצו לבטל את התורה מישראל ולהבדיר חכמות החיצוניות, והנה כאשר התנסו השם יתברך עמנו הראה לנו נפלאותיו במנורה ובשמן הרמזים לחכמה ולתורה מן השמים, והנה הימים האלה הם כעין תנינת התורה, והנה בשעת תנינת התורה בסני עמדו המלאכים הקדושים בשמים ואמרו תנה הודך על השמים, והנה רצו לבטלנו מן התורה, והנה המגיד מראשית אחרית פעל ועשה מראש מקדם שבאו המלאכים לבית אברהם והאכילם בשר בחלב, והיה זה לטענה עליהם שאכלו הבשר בחלב בביתו של אברהם ואינם ראויים לתורה כמו שאמר רז"ל במדרשיהם, והנה מתחלה כתיב ואל הבקר רץ אברהם וכו' וימחר לעשות אותו, ושוב אמר ויקח חמאה וחלב וכן הבקר וכו', הנה צירף מאכלי חלב אל בן הבקר בכדי שיהיה לטענה לבניו לקבלת התורה, ועל כן לומר זה נוהגין לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, והנה לומר זה שבימים האלה הוא כעין תנינת התורה, הנה נעשה הנס ג"כ על ידי מאכלי חלב שהאכילה יהודית את האויב שרצה לבטל התורה מישראל, ועל די זה היה התחלת הנס ליהודים היתה אורה זו תורה, ומנהג אבותינו תורה היא. (בני יששכר מאמר מ' נ' טמון אות מ"ב)

המנהג לאכול מאכלי חלב הוא דוגמת מנהג מאכלי חלב בשבועות בקבלת תורה שבכתב, כי החלב יונקים משדי האם, ועיקר קבלת התורה הוא להכיר נתן התורה יתברך שמו שממנו יונק הכל. ועל דרך זה בחנוכה בתורה שבעל פה העיקר הוא הכרת היניקה מאם הבנים כנוכר לעיל. (רס"סי לילה להר"ק ר' צדוק הכהן מליבליץ ז"ע)

תפוחי אדמה צלויין

אצל הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל, היה המנהג לאכול אחר הדלקת נרות חנוכה תפוחי אדמה צלויין. (תאוב שלים)

סעודת חנוכה סעודת מצוה

ואותן סעודות שעושים בימי חנוכה. נראה שהם סעודות מצוה ולא כדברי מהר"ם, שפסק שכן סעודות הרשות. דלחוד ולחל נתקנו. ולא למשתה ושמחה. אלא כדברי הרמב"ם שהן ימי שמחה וחלל. וכן נמצא במדרכי ארץ, דלחודות וחלל נקבעו משום הנס. וימי משתה ושמחה נמי נקבעו, כדאיתא במגילת תענית. דקבעו יום טוב, משום חנוכה המזבח. ובתלמודא משמע דנתקנו נמי למשתה ושמחה. מדאמרין בפרק במה מדליקין לשנה האחרת קבעו ועשאו יום טוב בחלל ובהחדא. ומדאמר יום טוב, ולא קאמר קבעו ימיים לחלל ולחדא, שמע מינה דיום טוב נמי כפשוטו הוא, למשתה ושמחה, ואף רש"י פ"י שם, לא שאסרום במלאכה, אלא לחלל ולחדא. משמע דלא אפיק רק עשיית מלאכה. וכן מצאתי. ועוד נראה לי, דקל וחומר הוא. דהא לא גרע מבי שיעור תבן, דע"כ סעודות מצוה נינהו. מדאזיל רב לזתם. והיינו טעמא, מאחר שהוא לפרסם מצוה, או הנס, כדי ליתן שבח והודיה למקום, נקרא מצוה. קל וחומר ימי חנוכה, דניתנו לשבח והודיה, ולפרסם בחן הנס, וחר"ן כתב. שנהגו לאכול גבינה חנוכה, והטעם הוא נמי לפירסום מצוה. לפי שאמרין במדרש, דבתו של יוחנן האכילה לראש אויבים גבינה, ושכרתו. וחתמה את ראשו, וברחו כולם, ע"כ. (יום של שלמה מסכת בבא קמא פרק ז' סימן לו)

יש בהם קצת מצוה לזכר חנוכה המזבח

ומפני שלא נמסרו ישראל באותו זמן ביד מושל אחד שהיה מושל עליהם להריגה כמו שהיה בימי חנוך, אלא שבאו האויבים עליהם למלחמה ולא בקשו מהם אלא ההכנעה, ולחיות דם תיפה על ישראל ולהעבירם על דתם, כדוע מנעשה אנטיכוס שלא גזר עליהם להרוג ולהשמיד רק צרות ושמדות כדי לחמיר דתם, כדרך המלכים המנצחים זה את זה וכובשין אחד מדינות חבירות ומכריחן לאמונתו, ואם היו ישראל מכניעים להם להיות כבושים וחת ידם ולהעלות להם מס וחזורים לאמונתם חליטה, לא היו מבקשים יותר, אלא שנתן השם יתברך וגברה יד ישראל ונצחום, לכך לא קבעום אלא לחלל ולחודות, ולא למשתה ושמחה, כלומר כיון שהם רצו למנוע אותנו מזה לכפור בדת ח"ו, ובעזרתו יתברך לא הפיקו זממם וגברה ידינו, לכך קבעו אותם לחזור ולשבח ולחודות לו על שהיה לו לאלהים ולא עזבו מעבודתו, אבל בימי חנוכה שהיתה הגזירה לחרוג ולהשמיד את הגופות שהוא ביטול משתה ושמחה, ולא את הנפשות שאפילו המירו דתם ח"ו לא היה מקבל אותם, לכך כשפלו ממנו קבעו לחלל ולשבח ויתברך גם כן על די משתה ושמחה, הלכך ריבוי הסעודות שעושים בחנוכה אינן אלא סעודות הרשות. ויש אומרים שגם בחנוכה יש קצת מצוה בריבוי הסעודות, וכן נוהגין באלו המדינות, והטעם משום דבאותם הימים היה גם כן חנוכה המזבח שבמדבר, ונוהגין לומר זמירות ושבחות באותן סעודות ואז הוו סעודות מצוה. ויש אומרים שיש לאכול גבינה וחלב באותן סעודות שהם מפליגין שניה על האדם, וזכר לנס שנעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב. (לבוש אורח חיים סימן תרע"ט סעיף ב')

תבשיל של גבינה

ונשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס, פירוש שהאויבים באו לאבד הכל אנשים ונשים וטף, ויש מפרשים שעל די אשה אירע להם הנס הגדול ההוא, ושמה יהודית כמו שמפרש באגדה, בת היתה ליוחנן כהן גדול והיתה יפת תואר מאד, ואמר המלך יון שתשכב עמו, והאכילתו תבשיל של גבינה, כדי שיצמא וישתה לרוב וישתכר וישכב וירדם, ויהי לה כן וישכב וירדם, ותקח חרבו וחתכה ראשו ותביאהו לירושלים, וכראות החיל כי מת גבור ויטסו, ועל כן נהגו לעשות תבשיל של גבינה בחנוכה. (כל בו סימן מד)

התורה והברכה

לידידינו החשוב

מוה"ר פנחס הכהן בינדער שליט"א

אשר נדב סכום נכבד להוצאת גליונינו

לעילוי נשמות אמו
מרת שרה רחל ב"ר שלמה יוסף ע"ה
נלב"ע כ"ה כסלו
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הרה"צ ר' נחמן ב"ר משה זצ"ל
נלב"ע כ"ח כסלו תשמ"ז - ת.נ.צ.ב.ה.

בשבועות הקרובים הבעל"ט

לא יופיע גליונינו
ואתכם הסליחה
המערכת

Cong. Yehel Lev
D'Satmar
JERUSALEM

קהל יטב לב
ד"סאטמאר
ישיבת ויזשניץ

הגנו להודיע בזה
לכל קהל א"ש הע"י

מפעל צדק ישיבותיך לך נצח לשבח

שביום שלישי ליל ג' דחנוכה

נהאסף א"ה

להודות ולהלל
בשיר ודננים

בבית הגה"צ דומ"ץ דקהילתינו שליט"א
רח אלקנה 5

בשעה 9:00 בערב

מכבד רב
הנהלת הקהילה

Cong. Yehel Lev
D'Satmar
JERUSALEM

קהל יטב לב
ד"סאטמאר
ישיבת ויזשניץ

הגנו להודיע בזה
לכל קהל א"ש ובחורי ישיבותינו הע"י

לחודות ולהלל לשמן הדת

שבשב"ק ז' - שבת חנוכה

יתקיים א"ה

שבת אחים

בראשות הגה"צ דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

בילי שב"ק בשעה 10:00
בהיכל הישיבה קטנה

מכבד שבת טובא
הנהלת הקהילה